Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 22 ta' Novembru 2018
(OR. en)

12956/18

Fajl Interistituzzjonali:
2008/0140(CNS)

SOC 600
ANTIDISCRIM 23
MI 695
JAI 981
FREMP 165

NOTA

minn:	Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill
lil:	Delegazzjonijiet
Nru. dok. preċ.:	12955/18
Nru dok. Cion:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Suġġett:	Proposta għal Direttiva tal-Kunsill dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mir-reliġjon jew it-twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuż test konsolidat tad-Direttiva li jirrifletti s-sitwazzjoni attwali. Dan id-dokument qed jingħata għall-konvenjenza u huwa mingħajr preġudizzju għall-pożizzjonijiet tad-delegazzjonijiet kif espressi matul id-diskussjonijiet.

Nixtiequ niġbdu l-attenzjoni għall-fatt li t-test fl-Anness huwa l-istess bħal fid-dokument 12955/18, iżda tneħħew in-noti f'qiegħ il-paġna li jindikaw il-pożizzjonijiet tad-delegazzjonijiet.

ANNESS

Proposta għal

DIRETTIVA TAL-KUNSILL

dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mir-reliġjon jew it-twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali

IL-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 19(1) tiegħu,

Wara li kkunsidra l-proposta mill-Kummissjoni Ewropea[1],

Wara li kkunsidra l-approvazzjoni tal-Parlament Ewropew[2],

Billi:

(1) F'konformità mal-Artikolu 2 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), l-Unjoni Ewropea hija bbażata fuq il-valuri tar-rispett għad-dinjità tal-bniedem, il-libertà, id-demokrazija, l-ugwaljanza, l-istat tad-dritt u r-rispett għad-drittijiet tal-bniedem, inkluż id-drittijiet ta' persuni li jappartjenu għall-minoranzi, valuri li huma komuni għall-Istati Membri kollha. F'konformità mal-Artikolu 6 tat-TUE, l-Unjoni tirrikonoxxi d-drittijiet, il-libertajiet u l-prinċipji stabbiliti fil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea. Skont l-istess Artikolu, id-drittijiet fundamentali, kif garantiti mill-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fundamentali, u kif jirriżultaw mit-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni għall-Istati Membri, għandhom jagħmlu parti mill-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni.

1 ĠU C , , p. .
2 ĠU C , , p. .

(2) Id-dritt għal ugwaljanza quddiem il-liġi u protezzjoni kontra diskriminazzjoni għall-persuni kollha, jikkostitwixxi dritt universali rikonoxxut mid-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem, il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar l-Eliminazzjoni tal-forom kollha ta' Diskriminazzjoni Kontra n-Nisa, il-Konvenzjoni Internazzjonali dwar l-Eliminazzjoni tal-forom kollha ta' Diskriminazzjoni Razzjali, il-Ftehimiet tan-Nazzjonijiet Uniti dwar Drittijiet Ċivili u Politiċi u dwar Drittijiet Ekonomiċi, Soċjali u Kulturali, il-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabbiltà, il-Konvenzjoni Ewropea dwar il-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fundamentali u l-Karta Soċjali Ewropea, li għalihom l-Istati Membri [kollha] huma firmatarji. Din id-Direttiva, u b'mod partikolari d-dispożizzjonijiet dwar l-aċċessibbiltà u l-akkomodazzjoni raġonevoli, tirrispetta l-prinċipji fundamentali rikonoxxuti fil-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Protezzjoni tal-Patrimonju Dinji Kulturali u Naturali.

(2a) Mit-23 ta' Diċembru 2010, l-UE saret parti għall-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabbiltà. Id-dispożizzjonijiet ta' dik il-Konvenzjoni jiffurmaw, f'konformità mal-Artikolu 216(2) TFUE, parti integrali mill-ordni legali tal-Unjoni Ewropea u jenħtieġ għalhekk li l-leġislazzjoni tal-Unjoni tiġi interpretata b'mod konsistenti ma' dik il-Konvenzjoni. B'mod partikolari, il-Konvenzjoni tinkludi, fl-Artikolu 2 tagħha, iċ-ċaħda ta' akkomodazzjoni raġonevoli fid-definizzjoni tagħha ta' diskriminazzjoni. Fil-Komunikazzjoni tagħha "Strateġija Ewropea tad-Diżabbiltà 2010-2020: Impenn mill-Ġdid għal Ewropa Mingħajr Ostakli"[3], il-Kummissjoni talbet li jkun hemm konsistenza sabiex tiġi żgurata l-implimentazzjoni effettiva tal-Konvenzjoni tan-NU fl-UE kollha u stabbilixxiet l-aċċessibbiltà bħala wieħed mit-tmien oqsma ta' azzjoni.

3) Din id-Direttiva tirrispetta d-drittijiet fundamentali u tosserva l-prinċipji fundamentali rikonoxxuti b'mod partikolari mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea. L-Artikolu 10 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea jirrikonoxxi d-dritt għal libertà tal-ħsieb, kuxjenza u reliġjon; l-Artikolu 21 jipprojbixxi diskriminazzjoni, inkluż għal raġunijiet ta' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali; u l-Artikolu 26 jirrikonoxxi d-dritt ta' persuni b'diżabbiltà li jibbenefikaw mill-miżuri maħsuba sabiex jiżguraw l-indipendenza tagħhom.

[3] COM (2010) 636.

(4) Is-Snin Ewropej tal-Persuni b'Diżabbiltà fl-2003, ta' Opportunitajiet Ugwali għal Kulħadd fl-2007, tad-Djalogu Interkulturali fl-2008 u għat-Tixjiħ Attiv u s-Solidarjetà bejn il-ġenerazzjonijiet fl-2012 enfasizzaw il-persistenza tad-diskriminazzjoni iżda wkoll il-benefiċċji tad-diversità.

(5) Il-Kunsill Ewropew, fi Brussell fl-14 ta' Diċembru 2007, stieden lill-Istati Membri biex isaħħu l-isforzi sabiex jipprevjenu u jiġġieldu d-diskriminazzjoni ġewwa u barra s-suq tax-xogħol[4].

(5a) Fil-21 ta' Frar 2011, il-Kunsill afferma mill-ġdid l-impenn qawwi tiegħu favur il-promozzjoni u l-protezzjoni tal-libertà ta' reliġjon jew twemmin mingħajr diskriminazzjoni[5]; fis-17 ta' Ġunju 2011 il-Kunsill u r-rappreżentanti tal-gvernijiet tal-Istati Membri stiednu lill-Istati Membri u lill-Kummissjoni Ewropea, biex ikomplu jiġġieldu d-diskriminazzjoni kontra persuni b'diżabbiltajiet u biex jeżaminaw mill-ġdid il-qafas legali eżistenti[6] u fis-16 ta' Ġunju 2016, il-Kunsill stieden lill-Kummissjoni Ewropea tippromwovi l-miżuri deskritti fil-Lista ta' Azzjonijiet ta' din tal-aħħar biex tiġi avvanzata l-ugwaljanza tal-LGBTI[7].

(6) Il-Parlament Ewropew appella għall-estensjoni tal-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni fil-liġi tal-Unjoni Ewropea fir-Riżoluzzjoni tiegħu tal-20 ta' Mejju 2008 dwar il-progress imwettaq fl-opportunitajiet ugwali u n-nondiskriminazzjoni fl-UE (it-traspożizzjoni tad-Direttivi 2000/43/KE u 2000/78/KE) (2007/2202(INI))[8] u fir-Riżoluzzjoni tiegħu tat-8 ta' Settembru 2015 dwar is-sitwazzjoni tad-drittijiet fundamentali fl-Unjoni Ewropea (2013-2014) (2014/2254(INI)).[9]

---

4 Konklużjonijiet tal-Presidenza tal-Kunsill Ewropew ta' Brussell tal-14 ta' Diċembru 2007, il-punt 50.

5 Konklużjonijiet tal-Kunsill tal-21 ta' Frar dwar l-intolleranza, id-diskriminazzjoni u l-vjolenza abbażi ta' reliġjon jew twemmin (dok. 6485/17).

6 Konklużjonijiet tal-Kunsill tas-17 ta' Ġunju 2011 dwar l-"Appoġġ għall-implimentazzjoni tal-Istrateġija Ewropea dwar id-Diżabbiltà 2010-2020". (Dok. 11843/11.)

7 Konklużjonijiet tal-Kunsill tas-16 ta' Ġunju 2016 dwar ir-"Rispons għal-Lista ta' azzjonijiet tal-Kummissjoni biex tiġi avvanzata l-ugwaljanza għal-LGBTI," il-punt 8. (Dok. 9948/16.)

8 ĠU C279 E/23 19.11.2009.

9 ĠU C316/2, 22.09.2017.

(7) Il-Kummissjoni Ewropea affermat fil-Komunikazzjoni tagħha "Aġenda soċjali mġedda: Opportunitajiet, aċċess u solidarjetà fl-Ewropa tas-seklu 21"[10] li, f'soċjetajiet fejn kull individwu jitqies li hu ta' valur ugwali, l-ebda ostaklu artifiċjali jew diskriminazzjoni ta' kwalunkwe tip ma għandha żżomm lin-nies lura milli jisfruttaw dawn l-opportunitajiet. Id-diskriminazzjoni bbażata fuq ir-reliġjon jew it-twemmin, id-diżabbiltà, l-età jew l-orjentazzjoni sesswali tista' ddgħajjef il-kisba tal-objettivi tal-Unjoni kif inhuma stabbiliti fit-Trattati, b'mod partikolari l-kisba ta' livell għoli ta' impjiegi u ta' protezzjoni soċjali, it-titjib tal-livell tal-għajxien u tal-kwalità tal-ħajja, il-koeżjoni ekonomika u soċjali u s-solidarjetà. Tista' ddgħajjef ukoll l-objettiv tal-abolizzjoni ta' ostakli għal-libertà tal-moviment ta' persuni, oġġetti u servizzi bejn l-Istati Membri. Il-Kummissjoni Ewropea kompliet tenfasizza u ġeddet l-impenn tagħha li tiġġieled id-diskriminazzjoni u li tippromwovi l-opportunitajiet indaqs fil-Komunikazzjoni tagħha "Nuqqas ta' diskriminazzjoni u opportunitajiet indaqs: Impenn imġedded" [11]u fir-Rakkomandazzjoni tagħha "L-istabbiliment tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali"[12].

[10] COM (2008) 412.
[11] COM (2008) 420.
[12] C(2017) 2600.

(8) Leġislazzjoni eżistenti tal-Unjoni Ewropea tinkludi tliet strumenti legali bbażati fuq l-Artikolu 13 tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea, li ġie sostitwit mill-Artikolu 19 TFUE. Dawn huma d-Direttiva 2000/43/KE[13], id-Direttiva 2000/78/KE[14] u d-Direttiva 2004/113/KE[15], li l-għan tagħhom huwa li jipprevjenu u jiġġieldu d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' sess, oriġini razzjali jew etnika, reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età u orjentazzjoni sesswali. Dawn l-istrumenti wrew il-valur tal-leġislazzjoni fil-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni. B'mod partikolari, d-Direttiva 2000/78/KE tistabbilixxi qafas ġenerali għal trattament ugwali fl-impjiegi u fix-xogħol għal raġunijiet ta' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età u orjentazzjoni sesswali. Madankollu, il-grad u l-forma tal-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni għal dawn ir-raġunijiet lil hinn mill-oqsma tal-impjiegi jvarjaw bejn l-Istati Membri differenti. Id-Direttiva 2000/43/KE tipproteġi l-persuni kontra d-diskriminazzjoni għar-raġunijiet tal-oriġini tar-razza jew l-etniċità tagħhom fl-aċċess għal u l-provvista ta' merkanzija u servizzi, il-protezzjoni soċjali kif ukoll l-edukazzjoni, filwaqt li d-Direttiva 2004/113/KE toffri l-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni għar-raġuni ta' sess fl-aċċess għal u l-provvista ta' merkanzija u servizzi, bl-esklużjoni tal-kontenut tal-media u r-reklami kif ukoll l-edukazzjoni.

(9) L-għan ta' din id-Direttiva hu għalhekk, fir-rigward tar-raġunijiet li tkopri, li testendi l-grad u l-forma tal-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni lil hinn mill-oqsma ta' impjieg fl-oqsma speċifiċi li jinsabu fl-Artikolu 3 ta' din id-Direttiva. Għaldaqstant, jenħtieġ li l-leġislazzjoni tal-Unjoni tipprojbixxi d-diskriminazzjoni bbażata fuq reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali f'firxa ta' oqsma barra s-suq tax-xogħol, inklużi l-aċċess għall-protezzjoni soċjali, l-aċċess għall-edukazzjoni u l-aċċess għal u l-provvista ta' oġġetti u servizzi, inkluża l-akkomodazzjoni fid-djar. Jenħtieġ li b'servizzi nifhmu dawk fit-tifsira tal-Artikolu 57 TFUE.

---

13 Direttiva tal-Kunsill 2000/43/KE tad-29 ta' Ġunju 2000 li timplimenta l-prinċipju tat-trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mill-oriġini tar-razza jew etniċità (ĠU L 180, 19.7.2000, p. 22).

14 Direttiva tal-Kunsill 2000/78/KE tas-27 ta' Novembru 2000 li tistabbilixxi qafas ġenerali għall-ugwaljanza fit-trattament fl-impjieg u fix-xogħol (ĠU L 303, 2.12.2000, p. 16).

15 Id-Direttiva tal-Kunsill 2004/113/KE tat-13 ta' Diċembru 2004 li timplimenta l-prinċipju ta' trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa fl-aċċess għal u l-provvista ta' merkanzija u servizzi (ĠU L 373, 21.12.2004, p.37).

(10) Id-Direttiva 2000/78/KE tipprojbixxi d-diskriminazzjoni fl-aċċess għat-taħriġ vokazzjonali; jeħtieġ li din il-protezzjoni tkun kompletata billi tiġi estiża l-projbizzjoni ta' diskriminazzjoni għall-edukazzjoni li mhijiex meqjusa taħriġ vokazzjonali.

(11)

(12) Diskriminazzjoni tinftiehem li tinkludi diskriminazzjoni diretta u indiretta, molestja, istruzzjonijiet għal diskriminazzjoni u ċ-ċaħda ta' akkomodazzjoni raġonevoli. Diskriminazzjoni tinftiehem li sseħħ ukoll abbażi ta' ħafna raġunijiet, kif ukoll abbażi ta' suppożizzjonijiet dwar ir-reliġjon jew it-twemmin, id-diżabbiltà, l-età, jew l-orjentazzjoni sesswali ta' persuna. Diskriminazzjoni b'suppożizzjoni sseħħ meta persuna tiġi trattata b'mod anqas favorevoli jew molestata minħabba reliġjon, twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali li hu perċepit li hija jkollha. Hu irrelevanti jekk is-suppożizzjoni dwar il-persuna kkonċernata tkunx korretta jew le.

(12a) Diskriminazzjoni hija mifhuma wkoll li tinkludi diskriminazzjoni minħabba assoċjazzjoni b'raġuni diskriminatorja, kif ikkonfermat mill-Qorti tal-Ġustizzja fil-Kawża C-303/06[16] u l-Kawża C-83/14.[17] Tali diskriminazzjoni sseħħ, fost oħrajn, meta persuna tiġi ttrattata b'mod inqas favorevoli, jew tiġi molestata, minħabba assoċjazzjoni li dik il-persuna għandha, jew hu pperċepit li għandha, ma' persuni ta' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali partikolari, jew ma' organizzazzjonijiet dedikati għall-promozzjoni tad-drittijiet ta'dawn il-persuni. Għalhekk huwa adatt li f'din id-Direttiva tiġi prevista, b'mod espliċitu, protezzjoni kontra tali diskriminazzjoni.

(12ab) Diskriminazzjoni multipla għandha tinftiehem bħala diskriminazzjoni, fi kwalunkwe forma, li sseħħ abbażi ta' kwalunkwe kombinazzjoni ta' tnejn jew aktar mir-raġunijiet li ġejjin, inkluż meta tittieħed separatament is-sitwazzjoni ma twassalx għal diskriminazzjoni kontra l-persuna konċernata: reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali. Jenħtieġ li d-diskriminazzjoni multipla tiġi rikonoxxuta sabiex tiġi riflessa r-realtà kumplessa ta' każijiet ta' diskriminazzjoni, kif ukoll biex tiżdied il-protezzjoni tal-vittmi tagħha.

---

16 Kawża C-303/06, Coleman v. Attridge, sentenza tas-17 ta' Lulju 2008.
17 Kawża C-83/14, CHEZ Razpredelenie (Nikolova), sentenza tas-16 ta' Lulju 2015.

(12b) Il-molestja tmur kontra l-prinċipju tat-trattament ugwali, peress li l-vittmi tal-molestja ma jistgħux igawdu, fuq bażi ugwali ma' oħrajn, aċċess għall-protezzjoni soċjali, l-edukazzjoni u l-oġġetti u s-servizzi. Il-molestja tista' tieħu forom differenti, inkluża l-kondotta mhux mixtieqa verbali, fiżika, jew kondotta oħra mhux verbali. Tali kondotta tista' titqies bħala molestja fit-tifsira ta' din id-direttiva meta jew tiġi ripetuta jew tkun tant serja fin-natura tagħha li jkollha l-għan jew l-effett li tiddisprezza d-dinjità tal-persuna u li toħloq ambjent ta' intimidazzjoni, ostili, degradanti, ta' umiljazzjoni jew offensiv.

(13) Fl-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali irrispettivament mir-reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali, jenħtieġ li l-Unjoni, skont l-Artikolu 8 TFUE, timmira li telimina l-inugwaljanzi, u biex tippromwovi l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa, speċjalment peress li n-nisa huma ħafna drabi l-vittmi ta' diskriminazzjoni multipla.

Fil-preparazzjoni tar-reviżjoni tal-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi meħtieġa biex jikkonformaw ma' din id-Direttiva, jenħtieġ li l-Istati Membri jqisu l-impatt differenzjali fuq l-irġiel u n-nisa.

(14) L-apprezzament tal-fatti li minnhom jista' jiġi preżunt li kien hemm diskriminazzjoni diretta jew indiretta jenħtieġ li tibqa' f'idejn il-korpi ġudizzjarji nazzjonali jew korpi kompetenti oħrajn skont ir-regoli tal-liġi jew il-prattika nazzjonali. Dawn ir-regoli jistgħu jipprevedu, b'mod partikolari, li d-diskriminazzjoni indiretta għandha tiġi stabbilita bi kwalunkwe mezz inkluż abbażi ta' evidenza statistika u/jew xjentifika.

(14a) Id-differenzi fit-trattament b'rabta mal-età jistgħu jkunu permessi taħt ċerti ċirkostanzi jekk ikunu ġustifikati b'mod oġġettiv b'għan leġittimu u jekk il-mezzi li bihom jintlaħaq dak l-għan ikunu adegwati u meħtieġa. F'dan il-kuntest, il-promozzjoni tal-integrazzjoni ekonomika, kulturali jew soċjali ta' persuni li jappartjenu għal gruppi ta' età speċifiċi jenħtieġ li tikkostitwixxi għan leġittimu. Il-mezzi biex jintlaħaq dan l-għan, bħal li jiġu offruti kundizzjonijiet aktar favorevoli ta' aċċess għal persuni li jappartjenu għal gruppi ta' età speċifiċi, jenħtieġ li jkunu adatti u neċessarji. Għalhekk, miżuri relatati mal-età li joffru kondizzjonijiet aktar favorevoli lil persuni ta' ċerta età li mhux disponibbli għal oħrajn, bħal tariffi mingħajr ħlas jew imnaqqsa għall-użu tat-trasport pubbliku, mużewijiet, jew faċilitajiet tal-isports, huma preżunti li huma kompatibbli mal-prinċipju ta' nondiskriminazzjoni u ma jikkostitwixxux diskriminazzjoni.

(15) Fatturi ta' riskju marbuta mal-età jintużaw fl-għoti ta' servizzi ta' assigurazzjoni, bankarji u finanzjarji oħra, biex jiġi valutat ir-riskju individwali u biex jiġu determinati l-primjums u l-benefiċċji. F'ċerti servizzi finanzjarji, persuni ta' etajiet differenti mhumiex f'sitwazzjoni komparabbli għall-valutazzjoni tar-riskju. Differenzi proporzjonati ta' trattament għal raġunijiet ta' età għalhekk ma jikkostitwixxux diskriminazzjoni jekk l-età tal-persuna hija fattur determinanti fil-valutazzjoni tar-riskju għas-servizz inkwistjoni u din il-valutazzjoni hija bbażata fuq prinċipji attwarjali u data statistika rilevanti u ta' min joqgħod fuqha. Il-limiti ta' età u l-faxex ta' età fis-servizzi finanzjarji jistgħu jkunu differenzi proporzjonati ta' trattament għal raġunijiet ta' età jekk jiġu stabbiliti b'mod raġonevoli.

(15a) Fatturi ta' riskju marbuta ma' diżabbiltà, u b'mod partikolari ma' kundizzjoni tas-saħħa li tirriżulta minn diżabbiltà, jintużaw fl-għoti ta' servizzi ta' assigurazzjoni, bankarji u finanzjarji oħra, biex jiġi valutat ir-riskju individwali u biex jiġu determinati l-primjums u l-benefiċċji. F'ċerti servizzi finanzjarji, persuni b'diżabbiltà mhumiex f'sitwazzjoni komparabbli għall-valutazzjoni tar-riskju ma' dik ta' persuni mingħajr diżabbiltà bħal din. Differenzi proporzjonati ta' trattament għal raġunijiet ta' diżabbiltà għalhekk ma jikkostitwixxux diskriminazzjoni jekk il-kondizzjoni tas-saħħa tal-persuna kkonċernata tiddetermina fattur ġenwin fil-valutazzjoni tar-riskju għas-servizz inkwistjoni u din il-valutazzjoni hija bbażata fuq prinċipji attwarjali u data statistika rilevanti u ta' min joqgħod fuqha jew għarfien mediku rilevanti u affidabbli.

(15b) Klijenti u korpi rilevanti ġudizzjarji u tal-ilmenti jenħtieġ li jkollhom id-dritt li jkunu infurmati, fuq talba, dwar ir-raġunijiet li jispjegaw id-differenzi ta' trattament differenzjali għal raġunijiet ta' età jew diżabbiltà fis-servizzi finanzjarji. L-informazzjoni mogħtija jenħtieġ li tkun siewja u tkun tista' tinftiehem minn pubbliku ġenerali u jenħtieġ li tispjega d-differenzi fir-riskju individwali għas-servizz ikkonċernat. Il-fornituri ta' servizzi finanzjarji, madankollu, ma għandhomx ikunu obbligati li jiżvelaw data kummerċjalment sensittiva.

(16)

(17) Filwaqt li tiġi pprojbita d-diskriminazzjoni, huwa importanti li jiġu rispettati drittijiet u libertajiet fundamentali oħra skont il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea u l-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, b'mod partikolari l-protezzjoni tal-ħajja privata u familjari, il-libertà ta' reliġjon, il-libertà ta' assoċjazzjoni, il-libertà ta' espressjoni, il-libertà tal-istampa u l-libertà tal-informazzjoni. Din id-Direttiva m'għandhiex tippreġudika l-miżuri stabbiliti bil-liġi nazzjonali li, f'soċjetà demokratika, huma neċessarji għas-sigurtà pubblika, għaż-żamma tal-ordni pubbliku, għall-prevenzjoni tal-kriminalità, għall-protezzjoni tas-saħħa u għall-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet ta' persuni oħrajn.

(17-a) Din id-Direttiva ma tbiddilx it-tqassim tal-kompetenzi bejn l-Unjoni u l-Istati Membri kif definit mit-Trattati, inkluż fl-oqsma tal-edukazzjoni u l-protezzjoni soċjali. Din hi wkoll mingħajr preġudizzju għar-rwol essenzjali u d-diskrezzjoni wiesgħa tal-Istati Membri fil-provvista, il-kummissjoni u l-organizzazzjoni ta' servizzi ta' interess ekonomiku ġenerali.

(17a) Din id-Direttiva tkopri l-applikazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali fl-aċċess għall-protezzjoni soċjali, l-aċċess għall-edukazzjoni u l-aċċess għal u l-forniment ta' oġġetti u servizzi fil-limiti tal-kompetenzi tal-Unjoni. Il-kunċett ta' 'aċċess' ma jinkludix id-determinazzjoni, skont il-liġi u l-prattika nazzjonali, ta' jekk persuna hijiex eliġibbli biex tirċievi l-protezzjoni soċjali jew l-edukazzjoni, peress li l-Istati Membri huma responsabbli għall-organizzazzjoni, il-finanzjament u l-kontenut tal-protezzjoni soċjali u s-sistemi edukattivi tagħhom, u wkoll għad-definizzjoni ta' min huwa intitolat jirċievi l-protezzjoni soċjali jew l-edukazzjoni.

(17b) Il-protezzjoni soċjali, fit-tifsira ta' din id-Direttiva, jenħtieġ li tkopri s-sigurtà soċjali, inkluż skemi tal-pensjoni statutorji, l-assistenza soċjali, l-akkomodazzjoni soċjali u l-kura tas-saħħa. Konsegwentement, jenħtieġ li din id-Direttiva tapplika fir-rigward tad-drittijiet u l-benefiċċji li jirriżultaw minn sigurtà soċjali ġenerali jew speċjali, skemi ta' assistenza soċjali u kura tas-saħħa, li huma statutorji jew ipprovduti jew mill-Istat direttament, jew minn partijiet privati sa fejn il-provvediment ta' dawk il-benefiċċji minn dawn tal-aħħar huwa ffinanzjat mill-Istat. F'dan il-kuntest, jenħtieġ li d-Direttiva tapplika fir-rigward ta' benefiċċji fi flus kontanti, benefiċċji f'oġġetti u servizzi, irrispettivament minn jekk l-iskemi involuti huma kontributorji jew mhux kontributorji. L-iskemi msemmijin hawn fuq jinkludu, pereżempju, il-fergħat ta' sigurtà soċjali definiti bir-Regolament (KE) Nru 883/2004[18] tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, kif ukoll skemi li jipprevedu benefiċċji jew servizzi mogħtija għal raġunijiet relatati man-nuqqas ta' riżorsi finanzjarji jew ma' riskju ta' esklużjoni soċjali. Din id-direttiva għandha tapplika wkoll għall-iskemi ta' pensjoni supplimentari statutorji kollha.

(17c)

(17d)

(17e)

(17f) Il-kompetenza esklużiva tal-Istati Membri fir-rigward tal-organizzazzjoni tas-sistemi ta' protezzjoni soċjali tagħhom, tinkludi l-kompetenza għall-istabbiliment, il-finanzjament u l-ġestjoni ta' tali sistemi u istituzzjonijiet relatati kif ukoll il-kompetenza li jiddeterminaw is-sustanza, l-ammont, il-kalkolu u d-durata ta' benefiċċji u tas-servizzi, u jistabbilixxu l-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà għall-benefiċċji u s-servizzi, kif ukoll biex jaġġustaw dawk il-kondizzjonijiet sabiex tiġi żgurata s-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi. Pereżempju, l-Istati Membri jżommu l-possibbiltà li jirriżervaw ċerti benefiċċji jew servizzi għal ċerti gruppi ta' età partikolari jew persuni b'diżabbiltà.

---

18 Ir-Regolament (KE) Nru 883/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2004 dwar il-kordinazzjoni ta' sistemi ta' sigurtà soċjali (ĠU L 166, 30.4.2004, p. 1).

(17g) Il-kompetenza esklużiva tal-Istati Membri fir-rigward tal-organizzazzjoni tas-sistemi edukattivi tagħhom u l-kontenut tat-tagħlim u tal-attivitajiet edukattivi, inkluż il-provvediment ta' edukazzjoni lil persuni bi bżonnijiet speċjali, li tinkludi l-kompetenza għall-istabbiliment, il-finanzjament u l-ġestjoni ta' istituzzjonijiet edukattivi, għall-iżvilupp ta' kurrikula u attivitajiet edukattivi oħrajn, għad-definizzjoni tal-proċessi edukattivi u għall-istabbiliment tal-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà, inkluż, pereżempju, il-limiti tal-età fir-rigward tal-eliġibbiltà għall-iskejjel, il-boroż ta' studju jew il-korsijiet. B'mod partikolari l-Istati Membri jżommu l-possibbiltà li jistabbilixxu l-limiti ta' età fil-qasam tal-edukazzjoni.

(17ga) Il-persuni kollha, kemm jekk huma fiżiċi jew ġuridiċi, igawdu l-libertà li jagħmlu kuntratt, inkluża l-libertà li jagħżlu sieħeb kuntrattwali għal transazzjoni. Sakemm l-għażla tas-sieħeb ma tkunx ibbażata fuq ir-reliġjon jew it-twemmin, l-età, id-diżabbiltà jew l-orjentament sesswali ta' dik il-persuna, din id-Direttiva ma għandhiex tkun ta' preġudizzju għall-libertà tal-persuna li tagħżel sieħeb kuntrattwali. Il-projbizzjoni tad-diskriminazzjoni għal dawn ir-raġunijiet jenħtieġ li tapplika għal persuni li jipprovdu oġġetti u servizzi fl-Unjoni li huma disponibbli għall-pubbliku u li huma offruti barra mill-qasam tal-ħajja privata u tal-familja u t-transazzjonijiet imwettqa f'dak il-kuntest.

(17h) Din id-Direttiva ma tapplikax għal kwistjonijiet koperti mil-liġi tal-familja, inkluż l-istat ċivili u l-adozzjoni u l-liġijiet dwar drittijiet riproduttivi. Hija wkoll bla ħsara għan-natura sekulari tal-Istat, l-istituzzjonijiet jew il-korpi tal-istat, jew l-edukazzjoni.

(17i)

(18)

(19) Skont l-Artikolu 17 TFUE, l-Unjoni tirrispetta u ma tippreġudikax l-istatus skont il-liġi nazzjonali ta' knejjes u assoċjazzjonijiet jew komunitajiet reliġjużi fl-Istati Membri u li ugwalment tirrispetta l-istat ta' organizzazzjonijiet filosofiċi u mhux konfessjonali.

(19a) Il-persuni b'diżabbiltà jinkludu dawk li għandhom indeboliment tas-saħħa fiżika, mentali, intellettwali jew sensorji fuq perijodu fit-tul, flimkien ma' diversi ostakli, jistgħu jxekklu l-parteċipazzjoni sħiħa u effettiva tagħhom fis-soċjetà fuq bażi ugwali ma' oħrajn. Id-definizzjoni ta' "għal terminu fit-tul" fir-rigward tal-kunċett ta' diżabbiltà jenħtieġ li titqies fid-dawl tal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, b'mod partikolari s-sentenza tagħha fil-Kawża C-395/15.

(19ab) Il-prinċipju tal-aċċessibbiltà huwa stabbilit fil-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabbiltà. Il-Konvenzjoni tipprevedi f'dan ir-rigward li sabiex il-persuni b'diżabbiltà jkunu jistgħu jgħixu b'mod indipendenti u jipparteċipaw b'mod sħiħ fl-aspetti kollha tal-ħajja, l-Istati Membri bħala Stati Partijiet għandhom jieħdu miżuri adegwati biex jiżguraw lill-persuni b'diżabbiltà aċċess, fuq bażi ugwali ma' ħaddieħor, għall-ambjent fiżiku, għat-trasport, għall-informazzjoni u l-komunikazzjoni, inkluż sistemi u teknoloġiji tal-informazzjoni u l-komunikazzjoni, u għal faċilitajiet oħra u servizzi miftuħa jew mogħtija lill-pubbliku.

(19b) Il-miżuri li jiżguraw aċċessibbiltà għall-persuni b'diżabbiltà, fuq bażi ugwali ma' oħrajn, għall-oqsma koperti minn din id-Direttiva għandhom rwol importanti fl-iżgurar ta' ugwaljanza totali fil-prattika. Tali miżuri jenħtieġ li jinkludu l-identifikazzjoni u l-eliminazzjoni ta' ostakli u tfixkil għall-aċċessibbiltà, kif ukoll il-prevenzjoni ta' tfixkil u ostakli ġodda. Il-miżuri li jiżguraw aċċessibbiltà għall-persuni b'diżabbiltà m'għandhomx jimponu piż sproporzjonat. Jenħtieġ li l-aċċessibilità tiġi kkunsidrata li ntlaħqet b'mod proporzjonat jekk il-persuni b'diżabbiltà jkunu jistgħu jkollhom, b'mod effettiv u fuq bażi ugwali ma' oħrajn, aċċess għas-servizzi li dawk il-binjiet, faċilitajiet, servizzi tat-trasport u infrastruttura huma maħsuba biex ifornu jew joffru lill-pubbliku, anke jekk ma jkunx jista' jkollhom aċċess għall-binja, faċilità jew infrastruttura kkonċernata kollha.

(19c) Jenħtieġ li tali miżuri jimmiraw għall-kisba ta' aċċessibbiltà li tinkludi, fir-rigward ta', fost oħrajn, l-ambjent fiżiku, it-trasport, it-teknoloġija tal-informazzjoni u l-komunikazzjoni u s-sistemi, u s-servizzi, fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva. Il-fatt li l-aċċess jista' ma jkunx dejjem possibbli biex tinkiseb ugwaljanza sħiħa mal-oħrajn m'għandux jiġi ppreżentat bħala ġustifikazzjoni biex ma jiġux adottati l-miżuri kollha biex tiżdied, sa fejn hu possibbli, l-aċċessibbiltà għall-persuni b'diżabbiltà.

(19d) It-titjib tal-aċċessibbiltà jista' jiġi pprovdut b'varjetà ta' mezzi, inkluża l-applikazzjoni tal-prinċipju ta' "disinn universali". Skont il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabbiltà, "disinn universali" tfisser id-disinn ta' prodotti, ambjenti, programmi u servizzi li ser jintużaw minn kulħadd, sa fejn hu possibbli, mingħajr il-ħtieġa ta' adattament jew disinn speċjalizzat. Id-"disinn universali" m'għandux jeskludi apparat ta' għajnuna għal gruppi partikolari ta' persuni b'diżabbiltà meta dan ikun meħtieġ.[19] Jenħtieġ li l-Istati Membri jwettqu jew jippromwovu riċerka u żvilupp ta' oġġetti u servizzi ddisinjati universalment li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva, bl-għan li jiġu indirizzati l-ħtiġijiet speċifiċi ta' persuni b'diżabbiltà filwaqt li tonqos, kemm jista' jkun, il-ħtieġa ta' adattament u l-ispejjeż, u biex jiġu promossi d-disponibbiltà u l-użu tagħhom. Jenħtieġ li l-Istati Membri jippromwovu wkoll id-disinn universali fl-iżvilupp ta' standards u linji gwida sabiex progressivament tiġi żgurata l-aċċessibilità tal-prodotti u s-servizzi.

(19e) Meta jkun hemm konformità mal-liġi tal-Unjoni li tipprevedi standards jew speċifikazzjonijiet dettaljati dwar l-aċċessibbiltà jew akkomodazzjoni raġonevoli fir-rigward ta' oġġetti jew servizzi partikolari, jenħtieġ li jitqies li hemm konformità mar-rekwiżiti ta' din id-Direttiva fir-rigward ta' aċċessibbiltà jew akkomodazzjoni raġonevoli.

[19] Artikolu 2 tal-Konvenzjoni dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabbiltà.

(20) Il-liġi tal-Unjoni diġà tistabbilixxi speċifikazzjonijiet jew standards dettaljati dwar l-aċċessibbiltà f'ċerti oqsma. Tali speċifikazzjonijiet jew standards huma previsti, *inter alia*, fir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) 1300/2014[20], ir-Regolament (UE) 181/2011[21] tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, ir-Regolament (KE) Nru 1107/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[22] u r-Regolament (KE) Nru 1371/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[23]. Il-liġi tal-Unjoni diġà tistabbilixxi wkoll rekwiżiti legali li jiżguraw l-aċċessibbiltà, mingħajr ma tipprevedi speċifikazzjoni jew standards ta' dan ir-rekwiżit. Tali rekwiżiti legali huma stabbiliti, fost oħrajn, fir-Regolament (UE) Nru 1303/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[24] u fid-Direttiva 2014/24/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[25]. Pereżempju, l-Artikolu 7 tar-Regolament (UE) Nru 1303/2013 jesiġi li l-aċċessibbiltà għal persuni b'diżabbiltà tkun wieħed mill-kriterji li għandhom ikunu osservati fid-definizzjoni ta' operazzjonijiet kofinanzjati mill-Fondi.

---

20 Ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 1300/2014 tat-18 ta' Novembru 2014 dwar l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi tal-interoperabbiltà relatata mal-aċċessibbiltà tas-sistema ferrovjarja tal-Unjoni għall-persuni b'diżabbiltà u għall-persuni b'mobilità mnaqqsa

21 Ir-Regolament (UE) Nru 181/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 2011 dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004

22 Ir-Regolament (KE) Nru 1107/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' Lulju 2006 dwar id-drittijiet ta' persuni b'diżabbiltà u ta' persuni b'mobbiltà mnaqqsa meta jivvjaġġaw bl-ajru, (ĠU L 204, 26.7.2006, p.1).

23 Ir-Regolament (KE) Nru 1371/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2007 dwar id-Drittijiet u l-Obbligi tal-passiġġieri tal-ferroviji (ĠU L 315, 3.12.2007, p. 14).

24 Ir-Regolament (UE) Nru 1303/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi dispożizzjonijiet komuni dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-Fond Soċjali Ewropew, il-Fond ta' Koeżjoni, il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali u l-Fond Marittimu u tas-Sajd Ewropew u li jistabbilixxi d-dispożizzjonijiet ġenerali dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-Fond Soċjali Ewropew, il-Fond ta' Koeżjoni u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd u li jħassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1083/2006 (ĠU L 347, 20.12.2013, p. 320).

25 Id-Direttiva 2014/24/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Frar 2014 dwar l-akkwist pubbliku u li tħassar id-Direttiva 2004/18/KE

(20-aa) L-Istati Membri huma mħeġġa jadottaw miżuri innovattivi sabiex tiġi żgurata l-aċċessibbiltà tal-infrastruttura kulturali u l-attivitajiet kulturali għal persuni b'diżabbiltà, waqt li l-ħtieġa ta' dawn il-miżuri ġiet enfasizzata mill-Kunsill fir-Riżoluzzjoni tiegħu tal-5 ta' Mejju 2003 dwar l-opportunitajiet indaqs għat-tfal tal-iskola u l-istudenti b'diżabbiltà fl-edukazzjoni u t-taħriġ.[26] Dawn il-miżuri jistgħu jiġu ispirati mill-prinċipju ta' disinn universali u l-aħjar prattiki tal-Istati Membri.

(20-a) Minbarra l-miżuri antiċipatorji ġenerali li jiżguraw l-aċċessibbiltà, il-miżuri li jipprovdu akkomodazzjoni raġonevoli f'każijiet individwali għandhom parti importanti fl-iżgurar ta' ugwaljanza sħiħa fil-prattika għal persuni b'diżabbiltà fl-oqsma koperti minn din id-Direttiva. Fil-kuntest ta' relazzjoni kuntrattwali jew oħra li tmur lura tul ta' żmien bejn il-fornitur u l-persuna b'diżabbiltà, modifika strutturali lis-sedi jew it-tagħmir jistgħu jitqiesu akkomodazzjoni raġonevoli. Akkomodazzjoni raġonevoli tista' tinkludi l-aġġustament jew il-modifika tal-politiki, proċeduri u prattiki normali tal-fornitur, l-adattament tal-kundizzjonijiet ta' aċċess u l-għoti ta' assistenza speċifika, b'kont meħud tal-ħtiġijiet partikolari ta' persuna b'diżabbiltà, bil-ħsieb li jinkiseb eżitu ugwali. Miżuri li jipprovdu akkomodazzjoni raġonevoli ma għandhomx jimponu piż sproporzjonat.

(20-b) L-Istati Membri huma mħeġġa jadottaw u jimplimentaw miżuri innovattivi sabiex tiġi żgurata akkomodazzjoni raġonevoli.

(20aa) Fil-forniment tal-akkomodazzjoni, sabiex jikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta' akkomodazzjoni raġonevoli stabbiliti f'din id-Direttiva, il-fornitur m'għandux ikun meħtieġ jagħmel modifiki strutturali għas-sede jew iħallas għalihom. F'konformità mal-liġi u l-prattika nazzjonali, jenħtieġ li l-fornitur jaċċetta tali bidliet jekk jiġu ffinanzjati b'xi mod ieħor u ma jimponux piż sproporzjonat f'xi forma oħra.

(20ab) L-obbligu li tiġi offruta akkomodazzjoni raġonevoli, dment li ma twassalx għal kwalunkwe piż sproporzjonat, huwa stabbilit fid-Direttiva 2000/78/KE u l-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabbiltà. Il-Konvenzjoni tipprevedi wkoll il-prinċipju ta' aċċessibilità.

---

[26] ĠU C 134, 7.6.2003, p. 6.

(20b) Fil-valutazzjoni ta' jekk il-miżuri dwar l-iżgurar ta' aċċessibbiltà jew akkomodazzjoni raġonevoli jimponux piż sproporzjonat, jenħtieġ li jittieħed kont ta' għadd ta' fatturi inklużi, fost oħrajn, id-daqs, ir-riżorsi u n-natura tal-organizzazzjoni jew l-intrapriża, kif ukoll l-ispejjeż stmati ta' tali miżuri jew it-tul tal-ħajja (teknika u/jew ekonomika) tal-infrastrutturi u l-oġġetti li jintużaw biex jiġi provdut servizz. Barra minn hekk, piż sproporzjonat jista' jirriżulta b'mod partikolari jekk ikunu meħtieġa modifiki strutturali sinifikanti sabiex jiġi pprovdut aċċess għal proprjetà mobbli jew immobbli li hija protetta taħt ir-regoli nazzjonali minħabba l-valur storiku, kulturali, artistiku jew arkitettoniku tagħha.

(20c)

(21) Jenħtieġ li l-projbizzjoni tad-diskriminazzjoni tkun bla ħsara għaż-żamma jew l-adozzjoni mill-Istati Membri ta' miżuri maħsubin sabiex jipprevjenu jew jikkumpensaw għal żvantaġġi li jkunu sofrew grupp ta' persuni ta' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali partikolari, jew li jkollhom kombinazzjoni ta' karatteristiċi relatati ma' raġunijiet speċifiċi ta' diskriminazzjoni. Miżuri bħal dawn jistgħu jinkludu appoġġ ta' organizzazzjonijiet ta' u għal persuni ta' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali partikolari fejn l-objettiv prinċipali tagħhom hu l-integrazzjoni ekonomika, kulturali jew soċjali ta' dawk il-persuni, jew it-trattament tal-ħtiġijiet partikolari tagħhom.

(22) Din id-Direttiva tistabbilixxi rekwiżiti minimi, u għalhekk tagħti lill-Istati Membri l-alternattiva li jintroduċu jew iżommu dispożizzjonijiet iktar favorevoli. L-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva ma għandhiex isservi sabiex tiġġustifika kwalunkwe rigressjoni fir-rigward tas-sitwazzjoni li diġà teżisti f'kull Stat Membru.

(23) Il-persuni li kienu soġġetti għal diskriminazzjoni bbażata fuq reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali jenħtieġ li jkollhom mezzi adegwati ta' protezzjoni legali. Bil-għan li jipprovdu livell iktar effettiv ta' protezzjoni, assoċjazzjonijiet, organizzazzjonijiet jew entitajiet legali oħrajn jenħtieġ li jkollhom is-setgħa li jimpenjaw ruħhom fi proċedimenti, inkluż f'isem jew b'appoġġ ta' xi vittma, mingħajr preġudizzju għal regoli nazzjonali ta' proċedura dwar rappreżentazzjoni u difiża quddiem il-qrati.

(24) Ir-regoli dwar l-oneru tal-prova għandhom ikunu adattati meta jkun hemm każ ta' diskriminazzjoni *prima facie* u, sabiex ikun applikat effettivament il-prinċipju ta' trattament ugwali, l-oneru tal-prova għandu jerġa' lura għall-konvenut meta tiġi preżentata evidenza ta' din id-diskriminazzjoni. Madankollu, mhuwiex f'idejn il-konvenut li jagħti prova li r-rikorrent huwa fidil lejn reliġjon jew twemmin partikolari, għandu diżabbiltà partikolari, huwa ta' età partikolari jew għandu orjentazzjoni sesswali partikolari.

(25) L-implimentazzjoni effettiva tal-prinċipju ta' trattament ugwali jirrikjedi protezzjoni ġudizzjarja adegwata kontra l-vittimizzazzjoni.

(26) Fir-riżoluzzjoni tiegħu dwar is-Segwitu tas-Sena Ewropea ta' Opportunitajiet Ugwali għal Kulħadd (2007), il-Kunsill appella għall-assoċjazzjoni sħiħa tas-soċjetà ċivili, inklużi l-organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw lin-nies f'riskju ta' diskriminazzjoni, l-imsieħba soċjali u l-partijiet interessati fit-tfassil ta' linji ta' politika u programmi mmirati sabiex jipprevjenu d-diskriminazzjoni u jippromwovu l-ugwaljanza u l-opportunitajiet ugwali, kemm fil-livell Ewropew kif ukoll f'dak nazzjonali.

(27) L-esperjenza fl-applikazzjoni tad-Direttivi 2000/43/KE, 2004/113/KE u 2006/54/KE turi li l-protezzjoni mid-diskriminazzjoni għar-raġunijiet koperti minn din id-Direttiva għandhom jiġu msaħħa bl-eżistenza ta' korp jew korpi f'kull Stat Membru, bil-kompetenza li janalizza/w il-problemi involuti, jistudja/w soluzzjonijiet possibbli u li jipprovdi/u assistenza konkreta għall-vittmi ta' diskriminazzjoni. F'konformità mal-fini li jiġu estiżi l-grad u l-forma tal-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni bbażata fuq is-sess u l-oriġini razzjali jew etnika għar-raġunijiet koperti b'din id-Direttiva, il-kompetenzi ta' dan il-korp jew korpi jenħtieġ li jinkludu wkoll l-oqsma koperti mid-Direttiva 2000/78/KE.

(28) Jenħtieġ li l-Istati Membri jippromwovu l-ġbir ta' data dwar it-trattament ugwali u d-diskriminazzjoni, bl-għan partikolari ta' monitoraġġ u evalwazzjoni tal-effettività tal-miżuri meħuda għal konformità ma' din id-Direttiva. Għal dan il-għan, l-Istati Membri jistgħu, pereżempju, jistabbilixxu xenarji ta' referenza jew miri li jistgħu jitkejlu, jew jipparteċipaw fil-ġbir ta' data kwantitattiva u/jew kwalitattiva. Għall-fini ta' din id-Direttiva, jenħtieġ li b'data dwar it-trattament ugwali u d-diskriminazzjoni għandha tinftiehem bħala li tinkludi kwalunkwe informazzjoni li tkun utli u rilevanti għall-iskop li jiġi deskritt u analizzat l-istat ta' ugwaljanza, fis-sens li tipprovdi indikazzjonijiet dwar l-eżistenza u/jew il-portata ta' każ ta' diskriminazzjoni u/jew l-ugwaljanza. Id-data miġbura tista' tinkludi xenarju ta' referenza bħal data demografika u soċjoekonomika, data dwar inugwaljanzi materjali u mġarrba, jew data li tippermetti l-valutazzjoni tal-politiki attwali[27] jew data bbażata fuq l-indikaturi tad-drittijiet tal-bniedem. Jenħtieġ li d-data tinġabar f'konformità mal-leġislazzjoni u l-prattika nazzjonali u f'konformità mal-liġi applikabbli tal-Unjoni, b'mod partikolari dik li tirregola l-protezzjoni tad-data personali.

(29) L-Istati Membri jenħtieġ li jipprevedu penali effettivi, proporzjonali u dissważivi f'każijiet ta' ksur tal-obbligi skont din id-Direttiva.

(30) Ladarba l-objettiv ta' din id-Direttiva, jiġifieri dak li tiżgura livell komuni ta' protezzjoni kontra diskriminazzjoni fl-Istati Membri kollha, ma jistax jintlaħaq b'mod suffiċjenti mill-Istati Membri u jista' għalhekk jintlaħaq aħjar fil-livell tal-Unjoni, minħabba l-iskala u l-impatt tal-azzjoni proposta, l-Unjoni tista' tadotta miżuri, konformement mal-prinċipju tas-sussidjarjetà kif stabbilit fl-Artikolu 5 tat-TUE. Konformement mal-prinċipju tal-proporzjonalità, kif stabbilit f'dak l-Artikolu, din id-Direttiva ma tmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkiseb dak l-objettiv.

(31) Skont il-paragrafu 34 tal-ftehim interistituzzjonali dwar l-aħjar tfassil tal-liġijiet, l-Istati Membri huma mħeġġa biex jistabbilixxu, għalihom infushom u fl-interess tal-Unjoni, it-tabelli tagħhom stess, li għandhom, sa fejn hu possibbli, juru l-korrelazzjoni bejn din id-Direttiva u l-miżuri ta' traspożizzjoni u li jagħmluhom pubbliċi.

ADOTTA DIN ID-DIRETTIVA:

---

27 Ara l-Manwal Ewropew dwar d-data dwar l-ugwaljanza li ġie rivedut fl-2016: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54849

KAPITOLU I
DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

Artikolu 1

Għan

Din id-Direttiva tistabbilixxi qafas għall-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età, jew orjentazzjoni sesswali, jew għal diversi raġunijiet , bil-ħsieb li jsir effettiv fl-Istati Membri l-prinċipju ta' trattament ugwali fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 3 u jżid il-promozzjoni ta' dak il-prinċipju fil-qasam tal-impjiegi u tal-okkupazzjoni kif previst fid-Direttiva 2000/78/KE.

Artikolu 2

Kunċett ta' diskriminazzjoni

1. Għall-finijiet ta' din id-Direttiva, il-"prinċipju ta' trattament ugwali" għandu jfisser li ma għandu jkun hemm l-ebda diskriminazzjoni għal kwalunkwe mir-raġunijiet imsemmija fl-Artikolu 1.

1a. Għall-finijiet ta' din id-Direttiva, diskriminazzjoni tfisser:

(i) diskriminazzjoni diretta;

(ii) diskriminazzjoni indiretta;

(iii) molestja;

(iv) diskriminazzjoni diretta u molestja minħabba assoċjazzjoni;

(v) ċaħda għal akkomodazzjoni raġonevoli għal persuni b'diżabbiltà; u

(vi) struzzjoni għal diskriminazzjoni kontra persuni għal kwalunkwe raġuni msemmija fl-Artikolu 1.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

(a) għandu jinftiehem li diskriminazzjoni diretta sseħħ meta persuna hija trattata b'mod inqas favorevoli minn oħra, meta din kienet jew ser tkun trattata f'sitwazzjoni simili, għal kwalunkwe mir-raġunijiet imsemmija fl-Artikolu 1 jew raġunijiet multipli;

(b) għandu jinftiehem li diskriminazzjoni indiretta għar-raġunijiet imsemmija fl-Artikolu 1 jew għal raġunijiet multipli sseħħ fejn dispożizzjoni, kriterju jew prattika apparentement newtrali, jew kombinazzjoni ta' ħafna minn dawn, iqiegħdu lil persuni ta' reliġjon jew twemmin partikolari, diżabbiltà partikolari, età partikolari, jew orjentazzjoni sesswali partikolari fi żvantaġġ partikolari meta mqabbla ma' persuni oħrajn, sakemm dik id-dispożizzjoni, il-kriterju jew il-prattika ma tkunx oġġettivament ġustifikata minn għan leġittimu u l-mezzi li bihom jintlaħaq dak l-għan huma adegwati u meħtieġa;

(c) għandu jinftiehem li il-molestja ssir fejn isseħħ kondotta mhix mixtieqa relatata ma' waħda mir-raġunijiet imsemmija fl-Artikolu 1 jew għal raġunijiet multipli, isseħħ bl-iskop jew l-effett li tivvjolenta d-dinjità ta' persuna u li toħloq ambjent intimidanti, ostili, degradanti, umiljanti jew offensiv. F'dan il-kuntest, il-kunċett ta' molestja jista' jiġi definit skont il-liġijiet u l-prattika nazzjonali tal-Istati Membri;

(d) għandu jinftiehem li d-diskriminazzjoni minħabba assoċjazzjoni iseħħ meta persuna tiġi diskriminata għal waħda mir-raġunijiet imsemmija fl-Artikolu 1 jew għal raġunijiet multipli minħabba assoċjazzjoni li dik il-persuna għandha jew hija meqjusa li għandha ma' persuni ta' ċerta reliġjon jew twemmin, persuni b'diżabbiltà, persuni ta' ċerta età u/jew persuni ta' ċerta orjentazzjoni sesswali.

(e) għandu jinftiehem li ċ-ċaħda ta' akkomodazzjoni raġonevoli għal persuni b'diżabbiltà isseħħ meta ma jkunx hemm konformità mal-Artikolu 4a ta' din id-Direttiva;

3-a(ġdid) Diskriminazzjoni għal raġunijiet multipli sseħħ meta d-diskriminazzjoni tkun ibbażata fuq kwalunkwe kombinazzjoni tar-raġunijiet li jinsabu fl-Artikolu 1 ta' din id-Direttiva.

Diskriminazzjoni għal raġunijiet multipli tista' sseħħ abbażi ta' kwalunkwe kombinazzjoni wkoll fejn id-diskriminazzjoni ma sseħħx għar-raġuni waħda jew aktar meta meħuda separatament.

3.

4.

5.

6. Minkejja l-paragrafi 1, 1a u 2, id-differenzi fit-trattament għal raġunijiet ta' età ma għandhomx jikkostitwixxu diskriminazzjoni, jekk ikunu ġustifikati b'mod oġġettiv minn għan leġittimu, u jekk il-mezzi li bihom jinkiseb dak l-għan huma adatti u meħtieġa.

Il-promozzjoni tal-integrazzjoni ekonomika, kulturali jew soċjali ta' persuni li jappartjenu għal gruppi ta' età speċifiċi għandha tikkostitwixxi għan leġittimu skont l-ewwel subparagrafu.

6-a Tariffi preferenzjali, ħlasijiet jew rati fir-rigward ta' kwalunkwe ħaġa offerta, jew ipprovduta, persuni fi grupp ta' età speċifiku ma għandhomx jikkostitwixxu diskriminazzjoni għall-fini ta' din id-Direttiva.

6a. Minkejja l-paragrafi 1, 1a u 2, id-differenzi fit-trattament li jikkonsistu f'dispożizzjonijiet aktar favorevoli għall-persuni b'diżabbiltà fir-rigward ta' kundizzjonijiet ta' aċċess fiż-żoni stabbiliti fl-Artikolu 3 li huma adottati sabiex tiġi promossa l-inklużjoni ekonomika, kulturali jew soċjali tagħhom, jew biex jieħu ħsieb il-ħtiġijiet partikolari ta' tali persuni, ma għandhomx jikkostitwixxu diskriminazzjoni għall-fini ta' din id-Direttiva.

7. Fl-għoti ta' servizzi finanzjarji,

a) differenzi proporzjonati fit-trattament minħabba l-età ma jikkostitwixxux diskriminazzjoni għall-finijiet ta' din id-Direttiva, jekk l-età tal-persuna hija fattur determinanti fil-valutazzjoni tar-riskju għas-servizz ikkonċernat u din il-valutazzjoni hija bbażata fuq prinċipji attwarjali u data statistika rilevanti u ta' min joqgħod fuqha;

b) differenzi proporzjonati fit-trattament għal raġunijiet ta' diżabbiltà ma jikkostitwixxux diskriminazzjoni għall-finijiet ta' din id-Direttiva, jekk il-kundizzjoni tas-saħħa tal-persuna kkonċernata hija fattur ġenwin u determinanti fil-valutazzjoni tar-riskju għas-servizz ikkonċernat u din il-valutazzjoni hija bbażata fuq prinċipji attwarjali u data statistika rilevanti u affidabbli jew fuq għarfien mediku rilevanti u ta' min joqgħod fuqu.

Il-fornituri ta' servizzi finanzjarji li jiddeċiedu li japplikaw differenzi proporzjonati ta' trattament għal raġunijiet ta' età jew diżabbiltà għandhom, fuq talba, jipprovdu informazzjoni lill-klijenti u lill-korpi rilevanti ġudizzjarji u tal-ilmenti dwar ir-raġunijiet li jispjegaw dawk id-differenzi fit-trattament.

8. Din id-Direttiva għandha tkun mingħajr preġudizzju għal miżuri stabbiliti fil-liġi nazzjonali li, f'soċjetà demokratika, huma meħtieġa għas-sigurtà pubblika, għaż-żamma tal-ordni pubbliku, għall-prevenzjoni tal-kriminalità, għall-protezzjoni tal-minorenni, għall-protezzjoni tas-saħħa u s-sigurtà u għall-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet ta' persuni oħrajn, inkluż id-dritt għal-libertà ta' espressjoni u l-libertà tal-istampa. Din id-Direttiva ma tillimitax il-kompetenza tal-Istati Membri u lanqas ma testendi dik tal-Unjoni fl-oqsma msemmija f'dan il-paragrafu.

Artikolu 3
Kamp ta' Applikazzjoni

1. Fil-limiti tal-kompetenzi konferiti lill-Unjoni Ewropea u fil-limiti stabbiliti fil-paragrafu 2, il-projbizzjoni ta' diskriminazzjoni għandha tapplika għall-persuni kollha, fir-rigward tas-setturi pubbliċi u privati, inklużi l-korpi pubbliċi, rigward:

(a) aċċess għall-protezzjoni soċjali, sa fejn jikkonċerna s-sigurtà soċjali, inklużi l-iskemi ta' pensjoni supplimentari statutorja, u għall-assistenza soċjali, l-akkomodazzjoni soċjali u l-kura tas-saħħa.

L-aċċess taħt dan il-punt għandu jinkludi l-proċess tat-tfittxija ta' informazzjoni, l-applikazzjoni u r-reġistrazzjoni kif ukoll il-provvediment attwali ta' miżuri ta' protezzjoni soċjali.

(b)

(c) l-aċċess għall-edukazzjoni.

L-aċċess taħt dan il-punt għandu jinkludi l-proċess tat-tfittxija ta' informazzjoni, l-applikazzjoni u r-reġistrazzjoni kif ukoll l-ammissjoni attwali għal u l-parteċipazzjoni f'attivitajiet edukattivi;

(d) l-aċċess għall-oġġetti u s-servizzi u l-forniment tagħhom, inkluża l-akkomodazzjoni, li jkunu disponibbli għall-pubbliku u li jiġu offruti barra mill-kuntest tal-ħajja privata u dik familjari.

L-aċċess taħt dan il-punt għandu jinkludi l-proċess tat-tfittxija ta' informazzjoni, l-applikazzjoni, ir-reġistrazzjoni, l-ordnijiet, il-prenotazzjoni, il-kiri u x-xiri kif ukoll il-provvediment attwali u t-tgawdija tal-prodotti u s-servizzi kkonċernati.

2. Din id-Direttiva ma tapplikax għal:

(a) kwistjonijiet koperti mil-liġi tal-familja, inkluż l-istat ċivili u l-adozzjoni, kif ukoll liġijiet dwar drittijiet riproduttivi;

(b) l-organizzazzjoni u l-finanzjament tas-sistemi ta' protezzjoni soċjali tal-Istati Membri, inkluż l-istabbiliment, u l-ġestjoni ta' tali sistemi u istituzzjonijiet relatati kif ukoll is-sustanza, l-ammont, il-kalkolu u d-durata ta' benefiċċji u servizzi, u l-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà għal dawn il-benefiċċji u s-servizzi, bħal, pereżempju, il-limiti tal-età għal ċerti benefiċċji;

(c)

(d) l-organizzazzjoni u l-finanzjament tas-sistemi edukattivi tal-Istati Membri, inkluż l-istabbiliment u l-ġestjoni ta' istituzzjonijiet edukattivi, il-kontenut tat-tagħlim u tal-attivitajiet edukattivi, l-iżvilupp ta' kurrikula, id-definizzjoni ta' proċessi ta' eżami, u l-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà, bħal, pereżempju, il-limiti tal-età għall-iskejjel, il-boroż ta' studju jew il-korsijiet;

(e) differenzi fit-trattament abbażi ta' reliġjon jew twemmin ta' persuna fir-rigward ta' istituzzjonijiet edukattivi, li l-etos tagħhom hu bbażat fuq reliġjon jew twemmin, f'konformità mal-liġijiet, it-tradizzjonijiet u l-prattika nazzjonali.

3.

3a. Din id-Direttiva hija mingħajr preġudizzju għall-miżuri nazzjonali li jawtorizzaw jew jipprojbixxu l-ilbies ta' simboli reliġjużi u ma tillimitax il-kompetenza esklużiva tal-Istati Membri f'dawn il-kwistjonijiet.

4. Din id-Direttiva hi bla ħsara għal-leġislazzjoni nazzjonali li tiżgura n-natura sekulari tal-Istat, istituzzjonijiet jew korpi tal-Istat, jew l-edukazzjoni, jew dik li tikkonċerna l-istatus u l-attivitajiet ta' knejjes u organizzazzjonijiet oħrajn abbażi ta' reliġjon jew twemmin u ma tillimitax il-kompetenza esklużiva tal-Istati Membri f'dawn il-kwistjonijiet.

5. Din id-Direttiva ma tkoprix differenzi ta' trattament ibbażati fuq in-nazzjonalità u hija mingħajr preġudizzju għal dispożizzjonijiet u kundizzjonijiet dwar id-dħul u r-residenza ta' ċittadini ta' pajjiżi terzi u persuni mingħajr stat fit-territorju ta' Stati Membri, u għal kwalunkwe trattament li jinħoloq mis-sitwazzjoni legali ta' ċittadini ta' pajjiżi terzi u persuni mingħajr stat ikkonċernati.

Artikolu 4

Aċċessibbiltà għal persuni b'diżabbiltà

1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa u adatti biex jiżguraw l-aċċessibbiltà għal persuni b'diżabbiltà, fuq bażi ugwali ma' oħrajn, fl-oqsma stabbiliti fl-Artikolu 3. Madanakollu, dawn il-miżuri m'għandhomx jimponu piż sproporzjonat.

1a. L-aċċessibbiltà tinkludi miżuri antiċipatorji ġenerali biex tiġi żgurata l-implimentazzjoni effettiva tal-prinċipju tat-trattament ugwali għal persuni b'diżabbiltà fl-oqsma stabbiliti fl-Artikolu 3.

2. Il-miżuri msemmija fil-paragrafi 1 u 1a ta' dan l-Artikolu għandhom jinkludu l-identifikazzjoni u l-eliminazzjoni ta' ostakli u tfixkil għall-aċċessibbiltà, kif ukoll il-prevenzjoni ta' ostakli u tfixkil ġdid fl-oqsma koperti minn din id-Direttiva.

3.

4.

5.

6. Il-Paragrafi 1, 1a u 2 ta' dan l-Artikolu għandhom japplikaw għall-akkomodazzjoni biss fir-rigward tal-partijiet komuni ta' bini li fih aktar minn unità ta' akkomodazzjoni waħda. Dan il-paragrafu għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 4(7) u l-Artikolu 4a.

7. L-Istati Membri għandhom progressivament jieħdu l-miżuri meħtieġa sabiex jiżguraw li jkun hemm biżżejjed akkomodazzjoni li tkun aċċessibbli għal persuni b'diżabbiltà.

8. L-Istati Membri għandhom iwettqu jew jippromwovu riċerka u żvilupp ta' oġġetti u servizzi ddisinjati universalment f'konformità mal-ispeċifiċitajiet u l-kundizzjonijiet nazzjonali.

9. Għandu jitqies li hemm konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu meta jkun hemm konformità mal-liġi tal-Unjoni li tipprevedi standards jew speċifikazzjonijiet dettaljati dwar aċċessibbiltà fir-rigward ta' oġġetti jew servizzi partikolari.

Artikolu 4a

Akkomodazzjoni raġonevoli għal persuni b'diżabbiltà

1. Sabiex tiġi ggarantita konformità mal-prinċipju tat-trattament ugwali fir-rigward ta' persuni b'diżabbiltà, għandha tiġi pprovduta akkomodazzjoni raġonevoli fl-oqsma stabbiliti fl-Artikolu 3.

2. Għall-fini tal-paragrafu 1, akkomodazzjoni raġonevoli tfisser modifika meħtieġa u xierqa u aġġustamenti li ma jimponux piż sproporzjonat, fejn meħtieġ f'każ partikolari, biex jiġu akkomodati l-ħtiġijiet speċifiċi ta' persuni b'diżabbiltà sabiex tippermetti l-aċċess lil dik il-persuna fuq bażi ugwali ma' oħrajn għall-miżura speċifika ta' protezzjoni soċjali, attività edukattiva, prodott jew servizz ikkonċernat.

3. Fil-forniment tal-akkomodazzjoni, il-paragrafi 1 u 2 m'għandhomx jitolbu li l-fornitur jagħmel modifiki strutturali għas-sede jew iħallas għalihom. F'konformità mal-liġi u l-prattika nazzjonali, il-fornitur għandu jaċċetta tali bidliet jekk jiġu ffinanzjati b'xi mod ieħor u ma jimponux piż sproporzjonat.

4. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu għandhom jitqiesu li ġew irrispettati meta jkunu konformi mal-liġi tal-Unjoni li tipprevedi standards jew speċifikazzjonijiet dettaljati dwar akkomodazzjoni raġonevoli fir-rigward ta' oġġetti jew servizzi partikolari.

Artikolu 4b

Dispożizzjonijiet komuni dwar aċċessibbiltà u akkomodazzjoni raġonevoli

1. Għall-finijiet tal-valutazzjoni dwar jekk il-miżuri meħtieġa biex ikun hemm konformità mal-Artikoli 4 u 4a jimponux piż sproporzjonat, għandu jittieħed kont, b'mod partikolari, ta':

a) id-daqs, ir-riżorsi, in-natura, il-fatturat nett u l-profitt tal-organizzazzjoni jew l-intrapriża;

aa) l-impatt negattiv fuq il-persuna b'diżabbiltà affettwata mill-fatt li l-miżura adatta u meħtieġa mhix provduta; pereżempju, aċċess imnaqqas jew miċħud għal oġġetti u servizzi jew għal servizzi u benefiċċji fl-oqsma tal-protezzjoni soċjali u l-edukazzjoni essenzjali għall-persuna b'diżabbiltà;

b) l-ispiża stmata tal-miżura adatta u meħtieġa;

c) il-benefiċċju stmat għal persuni b'diżabbiltà ġeneralment, b'kont meħud tal-frekwenza u d-durata ta' żmien tal-użu tal-oġġetti u s-servizzi rilevanti u l-frekwenza u d-durata tar-relazzjoni mal-bejjiegħ jew il-fornitur;

ca) l-ammont tal-finanzjament pubbliku disponibbli għall-organizzazzjoni jew l-intrapriża talli tieħu l-miżura adatta u meħtieġa;

d) it-tul tal-ħajja tal-infrastrutturi u l-oġġetti li jintużaw biex jiġi provdut servizz;[28]

e) il-valur storiku, kulturali, artistiku jew arkitettoniku tal-proprjetà mobbli jew immobbli inkwistjoni; u

f) is-sikurezza u l-prattiċità tal-miżuri inkwistjoni.

Il-piż ma għandux jitqies sproporzjonat meta huwa rimedjat biżżejjed minn miżuri eżistenti fil-qafas tal-politika ta' trattament ugwali tal-Istat Membru kkonċernat.

[28] Dan il-kriterju jista' jkun adatt biss għall-aċċessibilità.

2.

3.

Artikolu 5

Azzjoni pożittiva

1. Bil-għan li tkun żgurata ugwaljanza totali fil-prattika, il-prinċipju ta' trattament ugwali ma għandux jipprevjeni kwalunkwe Stat Membru milli jżomm jew jadotta miżuri speċifiċi sabiex jipprevjeni jew jikkumpensa żvantaġġi konnessi ma' reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età jew orjentazzjoni sesswali.

Artikolu 6

Ħtiġiet minimi

1. L-Istati Membri jistgħu jintroduċu jew iżommu dispożizzjonijiet li huma iktar favorevoli għall-protezzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali minn dawk stabbiliti f'din id-Direttiva.

2. L-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva ma għandha, fl-ebda ċirkostanza, tikkostitwixxi raġunijiet għal tnaqqis fil-livell ta' protezzjoni kontra diskriminazzjoni, diġà mogħtija mill-Istati Membri f'oqsma koperti minn din id-Direttiva.

KAPITOLU II
RIMEDJI U INFURZAR

Artikolu 7
Difiża ta' drittijiet

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li proċeduri ġudizzjarji u/jew amministrattivi, inkluż proċeduri ta' konċiljazzjoni, meta jikkunsidraw li huma xierqa, għall-infurzar ta' obbligi skont din id-Direttiva, ikunu disponibbli għall-persuni kollha li jħossu li kien hemm nuqqas kontrihom fl-applikazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali, anki wara li r-relazzjoni li fiha d-diskriminazzjoni hija allegata li saret tkun spiċċat.

2. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li assoċjazzjonijiet, organizzazzjonijiet jew entitajiet ġuridiċi oħrajn, li għandhom, f'konformità mal-kriterji stabbiliti fil-liġi nazzjonali tagħhom, interess leġittimu li jiżguraw konformità mad-dispożizzjonijiet ta' din id-Direttiva, jistgħu jieħdu sehem, jew f'isem jew b'appoġġ ta' min qed jagħmel l-ilment, bl-approvazzjoni tiegħu jew tagħha, fi kwalunkwe proċedura ġudizzjarja u/jew amministrattiva prevista għall-infurzar ta' obbligi skont din id-Direttiva.

3. Il-paragrafi 1 u 2 għandhom ikunu bla ħsara għal regoli nazzjonali dwar il-limiti ta' żmien sabiex ikunu ppreżentati azzjonijiet fir-rigward tal-prinċipju tat-trattament ugwali.

Artikolu 8
Oneru tal-prova

1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri kollha li huma meħtieġa, skont is-sistemi nazzjonali ġudizzjarji nazzjonali tagħhom, sabiex jiżguraw li, meta persuni li jħossu li sar nuqqas kontrihom minħabba li l-prinċipju ta' trattament ugwali ma kienx applikat għalihom jistabbilixxu, quddiem qorti jew awtorità kompetenti oħra, il-fatti li minnhom jista' jkun preżunt li kien hemm diskriminazzjoni diretta jew indiretta, għandu jkun f'idejn il-konvenut li jagħti prova li ma kienx hemm ksur tal-projbizzjoni ta' diskriminazzjoni.

2. Il-paragrafu 1 ma għandux jipprevjeni lill-Istati Membri milli jintroduċu regoli ta' evidenza li huma iktar favorevoli għall-rikorrenti.

3. Il-paragrafu 1 ma għandux japplika għal proċeduri kriminali.

4. L-Istati Membri jistgħu jiddeċiedu li ma japplikawx il-paragrafu 1 għal proċeduri li fihom il-qorti jew korp kompetenti ieħor jkun qed jinvestiga l-fatti tal-każ.

5. Il-paragrafi 1, 2, 3 u 4 ta' dan l-Artikolu għandhom japplikaw ukoll għal kwalunkwe proċediment legali mibdi skont l-Artikolu 7(2).

Artikolu 9

Vittimizzazzjoni

L-Istati Membri għandhom jintroduċu fis-sistemi legali nazzjonali tagħhom dawk il-miżuri li huma meħtieġa sabiex jipproteġu lill-individwi minn kwalunkwe trattament kuntrarju jew konsegwenza kuntrarja bħala reazzjoni għal ilment jew għal proċedimenti mmirati sabiex jinforzaw il-konformità mal-prinċipju ta' trattament ugwali.

Artikolu 10

Disseminazzjoni ta' informazzjoni

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li d-dispożizzjonijiet adottati skont din id-Direttiva, flimkien mad-dispożizzjonijiet rilevanti diġà fis-seħħ, jitpoġġew fl-attenzjoni tal-persuni kkonċernati permezz ta' mezzi adegwati fit-territorju kollu tagħhom.

Artikolu 11

Djalogu mal-partijiet interessati rilevanti

Bil-għan li jiġi promoss il-prinċipju ta' trattament ugwali, l-Istati Membri għandhom iħeġġu djalogu ma' partijiet interessati rilevanti, b'mod partikolari l-organizzazzjonijiet mhux governattivi, li għandhom, skont il-liġi u l-prattika nazzjonali tagħhom, interess leġittimu li jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni għar-raġunijiet u fl-oqsma koperti minn din id-Direttiva.

Artikolu 12

Korpi għall-Promozzjoni ta' Trattament Ugwali

1. L-Istati Membri għandhom jaħtru korp jew korpi għall-promozzjoni ta' trattament ugwali tal-persuni kollha irrispettivament mir-reliġjon jew mit-twemmin tagħhom, diżabbiltà, età, jew orjentazzjoni sesswali. Dawn il-korpi jistgħu jagħmlu parti minn aġenziji mogħtija r-responsabbiltà fuq livell nazzjonali mid-difiża tad-drittijiet tal-bniedem jew is-salvagwardja tad-drittijiet tal-individwi.

2. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-kompetenzi ta' dawn il-korpi jinkludu:

(a) mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-vittmi u tal-assoċjazzjonijiet, l-organizzazzjonijiet u l-entitajiet legali l-oħra referiti fl-Artikolu 7(2), li jipprovdu assistenza indipendenti lill-vittmi tad-diskriminazzjoni fl-insegwiment tal-ilmenti tagħhom rigward id-diskriminazzjoni,

(b) twettiq ta' stħarriġ indipendenti li jikkonċerna d-diskriminazzjoni, u

(c) pubblikazzjoni ta' rapporti indipendenti u tfassil ta' rakkomandazzjonijiet dwar kwalunkwe kwistjoni li tirrigwarda din id-diskriminazzjoni.

3. L-Istati Membri għandhom ukoll jiżguraw li l-kompetenzi tal-korp jew tal-korpi msemmija fil-paragrafu 1 jinkludu kemm l-oqsma koperti f'din id-Direttiva u l-oqsma koperti bid-Direttiva 2000/78.

KAPITOLU III
DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

Artikolu 13

Konformità

L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex jiżguraw li l-prinċipju ta' trattament ugwali huwa rispettat fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva u b'mod partikolari li:

(a) kwalunkwe liġi, regolament u dispożizzjoni amministrattiva li jmur/tmur kontra l-prinċipju ta' trattament ugwali jitħassar/titħassar;

(b) kwalunkwe dispożizzjoni kuntrattwali, regola interni tal-intrapriżi, u regola li tirregola l-assoċjazzjonijiet li jagħmlu qligħ jew dawk li ma jagħmlux qligħ u li tmur kontra l-prinċipju ta' trattament ugwali hija, jew tista' tkun, iddikjarata nulla jew tiġi emendata.

Artikolu 14

Penali

L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu regoli dwar penali applikabbli għall-ksur ta' dispożizzjonijiet nazzjonali adottati skont din id-Direttiva, u għandhom jieħdu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex jiżguraw li jkunu applikati. Ipenali jistgħu jinvolvu l-ħlas ta' kumpens, li ma jistax ikun ristrett bl-istabbiliment minn qabel ta' limitu massimu, u għandu jkun effettiv, proporzjonat u dissważiv.

Artikolu 14a

Integrazzjoni tal-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa

F'konformità mal-Artikolu 8 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, l-Istati Membri għandhom, meta jimplimentaw din id-Direttiva, jieħdu kont tal-għan tal-eliminazzjoni tal-inugwaljanzi, u tal-promozzjoni tal-ugwaljanza, bejn l-irġiel u n-nisa.

Artikolu 15

Implimentazzjoni

1. L-Istati Membri għandhom idaħħlu fis-seħħ il-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi meħtieġa sabiex jikkonformaw ma' din id-Direttiva sa .... [4 snin wara l-adozzjoni]. Huma għandhom jinformaw lill-Kummissjoni b'dan minnufih u għandhom jikkomunikaw it-test ta' dawk id-dispożizzjonijiet lill-Kummissjoni.

Meta l-Istati Membri jadottaw dawk il-miżuri, huma għandhom jinkludu referenza għal din id-Direttiva jew għandhom jakkumpanjawhom b'din ir-referenza fl-okkażjoni tal-pubblikazzjoni uffiċjali tagħhom. Il-metodi ta' kif issir din ir-referenza għandhom ikunu stabbiliti mill-Istati Membri.

2. L-Istati Membri jistgħu jistabbilixxu li l-obbligu li tiġi żgurata l-aċċessibbiltà kif stabbilit fl-Artikolu 4 għandu jiġi rispettat sa, mhux aktar tard minn, [5 snin wara l-adozzjoni] rigward bini, , faċilitajiet, servizzi ta' trasport u infrastruttura ġodda.

2a. L-Istati Membri jistgħu jistabbilixxu li l-obbligu li tiġi żgurata l-aċċessibbiltà kif stabbilit fl-Artikolu 4 għandu jiġi rispettat sa [20 sena wara l-adozzjoni] rigward bini, faċilitajiet, servizzi ta' trasport u infrastruttura eżistenti. Fejn Stat Membru jagħmel dan, huwa għandu jiżgura l-implimentazzjoni progressiva ta' dak l-obbligu matul dak il-perijodu.

3. Kwalunkwe Stat Membru li jagħżel li juża l-perijodu addizzjonali stabbilit fil-paragrafu 2a għandu jikkomunika lill-Kummissjoni sad-data stipulata fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, pjan ta' azzjoni li jistabbilixxi l-passi li għandhom jittieħdu u l-iskeda ta' żmien għall-kisba tal-implimentazzjoni progressiva ta' dak l-obbligu.

3a. L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni, sad-data stipulata fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, bil-pjanijiet tagħhom għall-implimentazzjoni progressiva tal-obbligu previst fl-Artikolu 4(7).

4. L-Istati Membri għandhom jippromwovu l-ġbir ta' data dwar it-trattament ugwali u d-diskriminazzjoni. Id-data għandha tinġabar f'konformità mal-leġislazzjoni u l-prattika nazzjonali u f'konformità mal-liġi applikabbli tal-Unjoni, b'mod partikolari dik li tirregola l-protezzjoni tad-data personali.

Artikolu 16

Rapport

1. L-Istati Membri għandhom jikkomunikaw lill-Kummissjoni, sa [sentejn wara d-data prevista fl-Artikolu 15(1)] u kull ħames snin wara dan, l-informazzjoni kollha meħtieġa għall-Kummissjoni sabiex tfassal rapport lill-Parlament Ewropew u l-Kunsill dwar l-applikazzjoni ta' din id-Direttiva, inkluża informazzjoni dwar l-implimentazzjoni tal-pjanijiet imsemmija fl-Artikolu 15(3) u (3a).

2. Ir-rapport tal-Kummissjoni għandu jqis, kif adatt, il-fehmiet tal-korpi ta' ugwaljanza nazzjonali u l-partijiet interessati rilevanti, kif ukoll l-Aġenzija ta' Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea. Skont il-prinċipju tal-ugwaljanza bejn is-sessi, dan ir-rapport għandu, fost l-oħrajn, jipprovdi valutazzjoni tal-impatt tal-miżuri meħuda fuq in-nisa u l-irġiel. Fid-dawl tal-informazzjoni li tiġi riċevuta, dan ir-rapport għandu jinkludi, jekk meħtieġ, proposti għar-reviżjoni u l-aġġornament ta' din id-Direttiva.

Artikolu 17

Dħul fis-seħħ

Din id-Direttiva għandha tidħol fis-seħħ fil-ġurnata tal-pubblikazzjoni tagħha f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*.

Artikolu 18

Destinatarji

Din id-Direttiva hija indirizzata lill-Istati Membri.